

Motion till riksdagen 2025/26:3550

av Fredrik Olovsson m.fl. (S)

med anledning av prop. 2025/26:16 Förbättrad utformning av EU:s elmarknad

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återkomma till riksdagen med ett förslag om upphandling av anvisade elavtal av samma typ som gäller i Norge, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Lokala nätmonopolbolag, som har leveransplikt för el, tillämpar sedan länge ett system med s.k. anvisade avtal för kunder som av olika skäl inte gör ett aktivt val av elleverantör. De flesta av dessa kunder har relativt låg förbrukning, är ofta äldre, har haft avtalet mer än ett år och har i avsaknad av aktivt val, ofta efter en flytt, tilldelats denna typ av avtal. Tanken med systemet är att elmarknadens aktörer ska få betalt för den el som förbrukas och att inaktiva elanvändare inte ska stå utan leverans av el.

Sverige har ett system i fråga om s.k. sistahandsleverantörer i och med att det i ellagen finns bestämmelser om anvisade elleverantörer (9 kap. 3–10 §§). Nätföretaget ska anvisa en elleverantör till en elanvändare som saknar ett leveransavtal med en elleverantör. En anvisad elleverantör fungerar alltså bl.a. som en sistahandsleverantör i elmarknadsdirektivets mening. Det finns dock ingen reglering av förfarandet för att utse en sådan elleverantör. Det är alltså nödvändigt att reglera detta.

Som Energiföretagen Sverige framhållit är en sistahandsleverantör inte samma sak som en anvisad elleverantör, eftersom det enligt den hittillsvarande regleringen blir aktuellt att anvisa elleverantörer även av andra anledningar än för att ta över elleveranser till kunder till en leverantör som har upphört med sin verksamhet. Kraven behöver alltså inte gälla för alla anvisade elleverantörer för att genomföra det reviderade elmarknadsdirektivet.

Priserna för kunder som anvisats elavtal har stigit i förhållande till rörliga elavtal och uppgick 2023 till i genomsnitt ca 40 öre mer per kWh. Det motsvarar en årlig mer-

kostnad (för 2 000 kWh) på ca 800 kronor per år. Klagomålen från kundkollektivet ökade under 2023. Ett par exempel på ärenden från Konsumenternas Energimarknadsbyrå: En konsument har upptäckt på sin faktura att det anvisade priset har höjts från 275 öre per kWh till 640 öre per kWh. Konsumenten undrar hur det kan vara tillåtet i rådande prisläge och om fakturan kan bestridas. Samma elhandlare hade då ett rörligt pris på ungefär 140 öre per kWh. En annan konsument uppges ha debiterats ett anvisat pris om 7 kronor per kWh i januari 2023. Konsumenten har inte ändrat något i sitt avtal men är mycket kritisk till priset. Klagomålen från kundkollektivet ökade under 2023.

Nya regler infördes 2017 som syftade till tydligare kundinformation och regeringen fick då även möjlighet att i förordning reglera anvisade elpriser. Sedan dess har prisskillnaden ökat jämfört med rörliga elavtal. Även prisskillnaden mellan olika elhandelsföretag har ökat, och elhandelsföretag inom koncerner har ofta högre anvisade priser än fristående elhandelsföretag. Det är nu dags att regeringen snarast reglerar anvisade elpriser.

Socialdemokraterna förordar en reglering av samma typ som den som gäller i Norge. Den modellen innebär krav på regelbunden upphandling av anvisat elhandelsföretag där alla elhandelsföretag får konkurrera om dessa kunder. Regeringen bör ges till känna att den bör återkomma till riksdagen med ett sådant förslag.

Fredrik Olovsson (S)

Monica Haider (S)

Marianne Fundahn (S)

Aida Birinxhiku (S)

Mattias Jonsson (S)

Isak From (S)

Daniel Vencu Velasquez Castro (S)